

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Hoeve gedateerd 1711 met omgeving
in Kruibeke (Bazel)

Dorpsgezicht

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Hoeve gedateerd 1711 met omgeving, Kruike (Bazel), Kinderstraat 3 – dorpsgezicht (opheffing)

Onderwerp

Benaming: hoeve gedateerd 1711 met omgeving

Adres of ligging: Kinderstraat 3, Kruike (Bazel)

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gehele opheffing)

Dossiernummer: 4.001/46013/113.1

Bescherming

Beschermd als: dorpsgezicht

Beschermingsbesluit: koninklijk besluit van 3 juli 1981

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/bsluiten/1646>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9431>

Samenvatting

De bescherming als dorpsgezicht wordt opgeheven omwille van het algemeen belang. Door een vergunde verbouwing in 1996 zijn de erfgoedwaarden van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving ontoereikend voor bescherming.

Datum

Datum: 4/05/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context.....	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	4
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.5.	Juridische toestand.....	5
2.5.1.	Adres en kadaster	5
2.5.2.	Onroerend erfgoed	5
2.5.3.	Omgeving	5
2.5.4.	Water	6
3.	Evaluerend gedeelte	6
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
3.1.1.	Inleiding	6
3.1.2.	Zeldzaamheid	6
3.1.3.	Herkenbaarheid	7
3.1.4.	Representativiteit.....	7
3.1.5.	Ensemble	7
3.1.6.	Context.....	7
3.1.7.	Besluit	7
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	7
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	7
4.	Bronnen	7
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	8
5.1.	Omgevingsplan	8
5.2.	Fotobijlage	8
5.3.	Documentatie	8

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving, in Kruibeke (Bazel). De opheffing van de bescherming kadert in de evaluatie van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving, werd onderzocht in het project 'snelle screening' (2021-2022). Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Met uitzondering van de stedenbouwkundige ensembles en het archeologisch en varend erfgoed, werd het volledige beschermde bestand gescreend.

Dit dossier betreft de volledige opheffing van de bescherming als dorpsgezicht van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Ruimtelijke context

De voormalige hoeve ligt in een open landbouwlandschap, op anderhalve kilometer ten noordwesten van de dorpskern van de Kruibeekse deelgemeente Bazel. De twee vleugels van de hoeve, een woonhuis en een schuur, zijn haaks op de Kinderstraat gericht.

2.2. Historiek van het beschermde goed

Volgens het intussen verdwenen jaarmerk in de erfgevel werd het woonhuis van de hoeve gebouwd in 1711¹. De Ferrariskaart (1771-1778) toont inderdaad bebouwing op de plaats van de hoeve. Op de Atlas der Buurtwegen (midden 19de eeuw) is het volume van het woonhuis herkenbaar. Daarachter bevindt zich nog een ander volume dat evenwijdig met de straat is opgesteld. De Vandermaelenkaart (ca. 1850) en de Poppkaart (1842-1880) tonen dezelfde opstelling. Uit deze cartografische bronnen kan worden afgeleid dat de huidige schuur met beplanking werd gebouwd na het midden van de 19de eeuw, ter vervanging van een verdwenen gebouw achteraan het erf.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

De hoeve werd in 1981 beschermd als dorpsgezicht "om reden van de architectuurhistorische waarde". De bescherming maakt deel uit van een geografisch pakket met 17 beschermingen in de Kruibeekse deelgemeente Bazel. Het beschermingsdossier motiveert de bescherming als volgt: "De hoeve met onmiddellijke omgeving is beschermd als dorpsgezicht omwille van de architecturale waarde als boerenhuisje uit het begin van de 18de eeuw (jaartal in de gevel) met bepleisterde gevel."

Op het moment van de bescherming had het woonhuis een bepleisterde en witgekalkte voorgevel, met het jaartal '1711' in gesmoorde bakstenen². Het woonhuis van het langgeveltype telde vier traveeën en was overdekt met een zadeldak met Vlaamse pannen. De plint was beschilderd, onder de hanggoot waren er rechte en gebogen muurankers. De rechthoekige vensters zonder lekdrempels hadden houten lateien en duimen. De deuropening was overspannen met een korfboog. Tegenover en evenwijdig met het woonhuis stond een schuur met pannen zadeldak, bakstenen zijgevels en beplankte langsgevels.

¹ Demey 1981.

² Beschrijving van de toestand in 1981 in: Demey 1981.

In 1993 werd een aanvraag voor nieuwbouw ongunstig geadviseerd³. Ook een bouwaanvraag in 1995 werd door het Bestuur Monumenten en Landschappen ongunstig geadviseerd: *"Het is de bedoeling dat bij de verbouwing van de oude woning een aantal typische kenmerken van deze 19de-eeuwse [sic] landelijke woning behouden blijven. In het voorliggende ontwerp krijgt de woning door de inbreng van o.m. de kruismonelen en aandaken, het uitzicht van een 17de-eeuws gebouw"*.

In 1996 kwam er gunstig advies door het Bestuur Monumenten en Landschappen voor een aangepast ontwerp. Volgens dit ontwerp werden het woonhuis en de schuur verbouwd. Dit resulteerde in de huidige toestand van de hoeve.

In 1999 werd door het Bestuur Monumenten en Landschappen gunstig advies verleend voor het plaatsen van de afsluiting "in oud smeedwerk" aan de straatzijde.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 5 juli 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

In zijn huidige toestand is het woonhuis niet meer herkenbaar als een boerenhuis van het langgeveltype uit het begin van de 18de eeuw. Het huidige uitzicht imiteert een 17de-eeuws boerenhuis met centrale dakkapel. Het volume van de schuur is bewaard, maar in een materieel vernieuwde toestand. De bakstenen zijgevels en de beplankte langsgevels zijn vernieuwd.

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

De kadastrale toestand is gewijzigd ten opzichte van het ogenblik van de bescherming. Vandaag is de kadastrale toestand: Kruibeke, 2de afdeling, sectie A, perceelnummer 471E (deel). Het adres is Kinderstraat 3 in Kruibeke (Bazel).

Op het moment van bescherming was de kadastrale toestand: Kruibeke, 2de afdeling, sectie A, perceelnummers 470B, 471A en 471B.

2.5.2. Onroerend erfgoed

De hoeve is beschermd als dorpsgezicht 'Hoeve gedateerd 1711 met omgeving', in het beschermingsbesluit weergegeven als 'de hoeve gelegen Kinderstraat 1-3, met de onmiddellijke omgeving'.⁴ Zij is ook vastgesteld bouwkundig erfgoed, namelijk 'Boerenhuis uit 1711'⁵. De hoeve is gelegen in het landschappelijk geheel 'Barbierbeekvallei en Bolakkergebied'⁶.

2.5.3. Omgeving

De hoeve is gelegen in landschappelijk waardevol agrarisch gebied (origineel Gewestplan Sint-Niklaas – Lokeren).

³ Beheershistoriek in: Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, lopend archief, Kruibeke "Hoeve Kinderstraat".

⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/9431>

⁵ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/92316>

⁶ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135200>

2.5.4. Water

Het beschermde dorpsgezicht 'Hoeve 1711 met omgeving' grenst aan van nature overstroombaar gebied (overstroombaar vanuit waterloop).

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

3.1.1. Inleiding

In 1996 werd de als dorpsgezicht beschermde hoeve verbouwd met gunstig advies door het Bestuur Monumenten en Landschappen. De schuur werd materieel vernieuwd, maar met behoud van oorspronkelijke volume en uitzicht (beplankte langsgevels, bakstenen dwarsgevels). Het boerenhuis werd onherkenbaar verbouwd. In zijn huidige toestand is het woonhuis niet meer herkenbaar als een boerenhuis van het langgeveltype uit het begin van de 18de eeuw. Het huidige uitzicht imiteert een 17de-eeuws boerenhuis met centrale dakkapel.

Artikel 6.2.1, 3°, van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "*door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming*".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde. Deze evaluatie is gebaseerd op de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooderen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen. Daarnaast zijn de vijf selectiecriteria gebruikt die ook gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:

- 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
- 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
- 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
- 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
- 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

3.1.2. Zeldzaamheid

Oost-Vlaanderen telt 24 beschermde boerenwoningen en 31 beschermde hoeven (waaronder een aantal van de vermelde boerenwoningen) uit de eerste helft van de 18de eeuw. De zeldzaamheid van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving kan daarom worden beoordeeld als gemiddeld.

3.1.3. Herkenbaarheid

Vandaag is de schuur het enige herkenbare element van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving. De boerenwoning is door de verbouwing in 1996 niet meer herkenbaar als een boerenhuis van het langgeveltype uit het begin van de 18de eeuw.

3.1.4. Representativiteit

De representativiteit van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving is door de verbouwing in 1996 teniet gedaan. Door een verbouwing in 1996 heeft de boerenwoning haar oorspronkelijk vroeg 18de-eeuws uitzicht verloren.

3.1.5. Ensemble

De ensemblewaarde van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving ligt in de bewaarde configuratie van boerenwoning en tegenover gelegen schuur. De ensemblewaarde is sinds het moment van de bescherming wel aangetast door de verbouwing van de boerenwoning, die het vroeg 18de-eeuwse uitzicht heeft teniet gedaan, en de verharding van het erf.

3.1.6. Context

De hoeve gedateerd 1711 met omgeving bezit contextwaarde door de ligging in een historisch landbouwlandschap. Deze is sinds de bescherming als dorpsgezicht wel aangetast door het hiervoor toegelichte verlies van herkenbaarheid en representativiteit, en de aantasting van de ensemblewaarde.

3.1.7. Besluit

De gemiddelde zeldzaamheid, het verlies aan herkenbaarheid en representativiteit en de sinds de bescherming aangetaste ensemble en context heeft de architectuurhistorische waarde van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving aangetast, in die mate dat de bescherming als dorpsgezicht niet meer voldoende kan worden gemotiveerd. Daarom wordt de bescherming als dorpsgezicht opgeheven.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

Het belang van de nog aanwezige afzonderlijke erfgoedkenmerken en -elementen is gering. Er is bijgevolg geen verplichting tot behoud of opslag van deze elementen in een onroerenderfgoeddepot.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als dorpsgezicht van de hoeve gedateerd 1711 met omgeving, Kinderstraat 3 in Kruibeke (Bazel), wordt geheel opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

4. BRONNEN

Archiefbronnen

- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, lopend archief, Kruibeke "Hoeve Kinderstraat".
- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, beschermingsdossiers 4.02/46013/104.1 en 4.02/46013/113.1.
- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, archief van de inventaris, OE_OVL_INV_F_97.8.

Opheffingsdossier: hoeve gedateerd 1711 met omgeving, dorpsgezicht

Online bronnen

Demey E. 1981: *Hoeve gedateerd 1711* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/17632> (geraadpleegd op 11 april 2023).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archiefphoto's, bouwplannen, kadastermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.